

ÖZET

Anahtar: Rüşvet, Tüzel Kişi Ceza Sorumluluğu, Yolsuzlukla Mücadele, FCPA, Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet

Neredeyse insanlık tarihi kadar eski olan ve ticaret hayatının içinde yer alan rüşvet, günümüzde hızla küreselleşen bir dünyada hem ulusal hukuk sistemlerinin hem de uluslararası düzenlemelerin konusu olmaktadır. Ceza hukuku uygulamaları açısından rüşvet, yolsuzluğun en yaygın ve tanıdık şeklidir. Uluslararası kamu kuruluşlarının rüşvetle mücadele kapsamında yapmakta olduğu çalışmalara ve bu çalışmaların bir çıktısı olarak yayımladıkları raporlara göre hem ulusal hem de uluslararası seviyede rüşvet ve yolsuzlukla mücadeleye ilişkin yasal çerçeve ve mevcut yaptırımlar, rüşveti ve yolsuzluğu tamamen engellemekte yetersiz kalmaktadır. Rüşvet ve yolsuzluk, uluslararası ticaret ile birlikte giderek karmaşık ve soyut bir hal almaktadır. Çoğu zaman, bu suçları işleyerek kendilerine veya başkalarına haksız menfaatler sağlayan gerçek ve tüzel kişilerin kovuşturulmasında hem bu eylemlerin niteliğinden hem de mevcut yasal çerçeveden kaynaklanan zorluklarla karşılaşmaktadır.

Günümüzde, yolsuzlukla mücadeleye ve özellikle yabancı kamu görevlilerine rüşvet suçuna dair ulusal ve uluslararası düzenlemelerin kapsamı ve etkisi artmakta; ülkeler geleneksel yaklaşımları bir kenara bırakıp etkin kovuşturmaya yaklaşmak için tüzel kişilerin ceza sorumluluğunu benimsemektedir. Toplumsal hayatta etkisi giderek artan tüzel kişilerin çok uluslu karmaşık yapılanmaları ve tüzel kişilerin ceza sorumluluğu ile ilgili küresel gelişmeler de dikkate alındığında, daha etkin, caydırıcı mekanizmalara ve tüzel kişilere özel kovuşturma usulleri ile yaptırımlara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Bu tez kapsamında, rüşvet ve yolsuzluğun Türk hukukunun ve karşılaştırmalı hukukun bakış açıları, FCPA ve OECD Konvansiyonu gibi uluslararası alanda öncü düzenlemeler, karşılaştırmalı hukukta tüzel kişilerin ceza sorumluluğuna dair tartışmalar, öngörülen yaptırım ve tedbirler ile yolsuzlukla mücadeleye dair daha etkin bir mücadelenin nasıl mümkün olabileceği konuları ele alınmaktadır.

ABSTRACT

Key words: Bribery, Corporate Criminal Liability, Anti-Corruption, FCPA, Bribery of Foreign Official

Bribery, as a part of commercial life and a crime almost as ancient as human history, is a subject of both domestic and international regulations, in a world undergoing rapid globalization. From the perspective of criminal law practice, bribery is the most common and familiar face of corruption. According to studies conducted by international public bodies and the reports resulting from such studies, the legal framework and existing sanctions on both national and international levels are insufficient to halt bribery and corruption completely. Bribery and corruption take more complex and abstract shapes as does international commerce. Most of the time, difficulties are faced in the prosecution of both real and legal persons engaged in such criminal activities in order to provide themselves or others with unfair benefits, due to both the characteristics of such activities and the current legal framework.

Today, the scope and effects of legislation surrounding anti-corruption and especially bribery of foreign officials on national and international levels are expanding, and many countries prefer to regulate the criminal liability of legal persons in order to approach more efficient prosecution. Considering both the complex, multinational structures of legal persons, the societal effects of which continuously increase, and the global developments regarding criminal liability of such entities, it is apparent that there is need for deterring mechanisms and special prosecutorial procedures for legal persons.

Within the scope of this thesis, the perspectives of Turkish and comparative law regarding bribery and corruption, pioneering regulations such as the FCPA and the OECD Convention, discussions related to criminal liability of legal persons in comparative law, provisioned sanctions and measures, as well as how corruption can be more effectively combated.